

TURISTIČNO REKREACIJSKA VALORIZACIJA
OHRANJENIH NARAVNIH FENOMENOV
NA OBMOČJU OBČINE CERKNICA

TOURISTIC-RECREATIONAL VALORIZATION OF PRESERVED
NATURAL PHENOMENA IN THE REGION OF CERKNICA COMMUNE

MARJAN DEBELAK

Referat na Simpoziju o kraškem površju
Postojna, 12.—14. junija 1985

*Paper presented on the Symposium of karst surface
Postojna, June 12—14, 1985*

Naslov — Address
MARJAN DEBELAK, dipl. ing.,
Urbanistični inštitut SRS
Jamova 18
61000 Ljubljana

Izvilleček

UDK 556.538(497.12—13):796.5:502.5
796.5:556.538(497.12—13):502.5
796.5(497.12—13):502.5

Debelak Marjan: Turistično rekreacijska valorizacija ohranjenih naravnih fenomenov na območju občine Cerknica

Prikazani so nekateri poskusi dosedanje turistične izrabe naravnih fenomenov presihajočega Cerkniškega jezera. Ovrednotene so turistično rekreacijske možnosti na območju občine Cerknica in podčrtana zahteva po trajnem varovanju naravnih kraških fenomenov pred kakršnimikoli posegi, ki bi v temeljih spremenili naravne danosti.

Abstract

UDC 556.538(492.12—13):796.5:502.5
796.5:556.538(497.12—13):502.5
796.5(497.12—13):502.5

Debelak Marjan: Touristic-recreational valorization of preserved natural phenomena in the region of Cerknica commune.

Some attempts of touristic exploitation of natural phenomena of the periodical Cerknica lake are presented. Touristic-recreational possibilities in the region of Cerknica commune are valorised and a demand for permanent protection of natural karst phenomena against whatever intervention, changing the natural state, is emphasised.

Najkvalitetnejše in najboljše možnosti razvoja turizma in rekreacije na območju občine Cerknica predstavlja Cerkniško jezero s svojimi naravnimi fenomeni in rekreacijskimi vrednostmi, ki se ob primerni izrabi lahko uvrstijo v sam vrh kvalitetne turistične ponudbe. Ta naravna danost je že doslej sprožila različne poskuse turistično-rekreacijske izrabe, ki pa so ostali na nepričakovano in neupravičeno nizki stopnji.

Težišče (do)sedanjega razvoja turizma na tem območju je na izletništvu, z ogledom naravnih pojavov in predvsem zaradi posebnih športno-rekreativnih možnosti, ki jih občasno ponuja ta prostor. Pri tem mislimo na ribolov in lov, pa tudi deskanje, jadranje, čolnarjenje, kopanje in pozimi drsanje. Vendar se tudi ta oblika turistične izrabe naravnih možnosti ob izredno dobri dostopnosti in relativni bližini Ljubljane kot velikega potenciala izletnikov ni razvila v organizirani obliki, temveč povsem stihijsko.

Vzrok za tako slabo stopnjo sedanje razvitosti turistične ponudbe v najkvalitetnejšem jedru turističnih danosti občine Cerknica, je brez dvoma iskati v veliki negotovosti, kaj se bo zgodilo s Cerkniškim jezerom. Najprej načrti za njegovo izsušitev in nato za trajno ojezeritev v vodno-energetske namene

so onemogočili pripravo razvojnih turističnih programov in planov, ki bi temeljili na koriščenju turističnih danosti z ohranjenimi naravnimi fenomeni presihajočega jezera.

Izdelane so bile sicer študije o možnostih razvoja turizma v povezavi z načrti različnih variant trajne ojezeritve, vendar so bile obsojene na neuporaben list papirja, hkrati s predlogi o trajnih ojezeritvah. Ena največjih takih študij je bila izdelana v sklopu projekta Gornji Jadran leta 1972. Zadnji (upajmo) tak »preizkus« pa bo po vsej verjetnosti narejen v sklopu »preveritve izvedljivosti« predloga nove variante večnamenske vodne akumulacije na Cerknškem jezeru.

Objektivno sodi fenomen presihajočega Cerknškega jezera med tiste narodne in mednarodne naravne in kulturne dragocenosti, ki jih je za vsako ceno treba obvarovati pred uničenjem ali tako rabo, ki bi razvrednotila te lastnosti. Prepričani smo tudi, da je kulturna zavest današnje družbe tako visoka, da bo preprečila tudi te zadnje poskuse uničenja teh naravnih fenomenov v korist določenim energetskim in vodnogospodarskim potrebam.

Bodoči razvoj turizma in rekreacije na območju občine Cerknica in še posebej na ožjem območju Cerknškega jezera, torej obravnavamo v luči takega gledanja, ob predpogoju, da se ohranijo vse temeljne naravne in kulturne vrednote tega območja. Bodoči razvoj turizma in rekreacije v Cerknici naj bi bil po teh predpostavkah v prvi vrsti *popolnoma usklajen z naravovarstvenimi zahtevami*. Glede na tako usmeritev pa bo zasnovo dolgoročnega razvoja teh dejavnosti potrebno tudi uskladiti z gospodarskimi, socialnimi in demografskimi pogoji avtohtonega prebivalstva, kar pomeni, da bo iskati in razvijati predvsem take oblike turizma, ki se bodo po obsegu in kvaliteti zaposlitvenih možnosti prilagajale potencialno razpoložljivim kadrom območja občine in regije.

Temelje zasnove bodočega razvoja turizma v Cerknici je potrebno videti tudi v ozki povezavi s sosednjimi turističnimi območji, ki oblikujejo t. im. *kraško-notranjsko turistično regijo*. Ta regija povezuje tri večja turistična območja: a) Postojnsko, b) Cerknško in c) Snežniško. Temeljna značilnost te regije je kvaliteta in obilje turistično atraktivnih kraških fenomenov, posebne kvalitetne oblike rekreacijskih potencialov, lega na magistralni mednarodni cestni prometnici in neposredna bližina osrednje slovenske urbane aglomeracije.

V tej regiji je cerknški turistični prostor osrednje rekreativno-stacionarno turistično območje predvsem zaradi možnosti, ki jih omogoča fenomen presihajočega Cerknškega jezera. Z največjo mero upravičenosti bi turistično središče, ki bi se razvilo na primernem mestu ob Cerknškem jezeru, lahko prevzelo tudi turistično vodilno vlogo v kraško-notranjski turistični regiji.

Postojna dominira v tej regiji s svojo izjemno turistično ponudbo ogleda kraškega podzemlja, Snežnik pa z visokovredno turistično-rekreativno ponudbo svojega planinskega, gozdnega, lovnega in zimsko-športnega sveta. Dobre prometne povezave med posameznimi območji opisane širše turistične regije in toliko bolj tudi med ožjimi turističnimi območji ter svojimi osrednjimi turističnimi središči, so predpogoj višje turistične kvalitete v taki povezavi in organiziranosti. Take povezave v tem prostoru že obstoje in jih je treba samo kvalitetno dograditi.

Obseg turistične izgradnje za turizem v Cerknškem območju, merjen z zmogljivostjo oz. številom turističnih ležišč po eni strani, po drugi pa s številom možnih udeležencev različne športne, rekreacijske ali turistične ogledne ponudbe bo potrebno še podrobneje preučiti in seveda uskladiti z naravovarstvenimi zahtevami. Cerknško jezero je ključni element pri ugotavljanju teh zmogljivosti v oceni, koliko turističnega obiska prenese pod navedenimi pogoji v raznih fazah svojega pojava preko leta in za razne turistično rekreativne, športne in ogledne namene.

V dolgoročni zasnovi razvoja se mora oblikovati jasna programska in prostorska opredelitev glavnega sprejemnega turistično-rekreacijskega središča z lokacijo na naravovarstveno sprejemljivem, za namene svojega delovanja pa najbolj ugodnem mestu. Za to mesto je po predhodni oceni najbolj ugodna lega na »Klinu« oz. na pomolu »Gorička«. Do tega sprejemnega in osrednjega turističnega središča mora biti urejena celoletno dostopna turistična cesta.

Obstoječa vaška naselja v neposredni bližini Cerknškega jezera, posebno tista s turistično najugodnejšo lego, naj na osnovi podrobnejše preučitve postopno razvijejo svojo specifično turistično-rekreacijsko ponudbo v največji meri naslonjeno na organizirano in stimulirano obliko vključevanja avtohtonega prebivalstva v polno ali dopolnilno turistično dejavnost. Isto velja tudi za preostala naselja v občini, ki imajo pogoje za tak razvoj. To je predvsem območje okoli naselja *Žilce* na severu, naselja na *Bloški planoti* in pri *Starem trgu*, vsako s svojimi turistično-rekreacijskimi jedri ali središči, v tesni povezavi z osrednjim turističnim središčem ob Cerknškem jezeru.

Hrib Slivnica, ki se dviga okoli 560 m nad Cerknškim poljem ali jezerom z najvišjo točko 1114 m, nudi zelo zanimive turistično-rekreacijske možnosti tudi glede na dosedanje tradicije in opremljenost. Predvsem bi bilo potrebno še povečati privlačnost obiska v nezimskem obdobju na osnovi planinske rekreacije in izletništva. V zimskem času pa so na voljo naravne možnosti za smučanje na goličavah, ki se spuščajo z vrha proti severozahodu in severovzhodu. Po prvih grobih izračunih, vendar na osnovi velikih izkušenj pri načrtovanju številnih zimskih turističnih središč, je na teh terenih možno predvideti manjši in cenen sistem smučišč in smučarskih žičnic za hkrati okoli 1000 smučarjev, brez čakanja za prevoz z žičnico.

Cerknški turizem pa se lahko v zimski sezoni poveže z ustrezno urejeno in vzdrževano cestno prometnico tudi s postojnskim smučarskim središčem na *Kaliču*. Posebne čeravno nekoliko manjše možnosti za alpsko smučanje, so na območju občine tudi v *Leskovi dolini* na severnih pobočjih pod vrhom *Snežnika*. Nekaj manjših možnosti za lokalne potrebe najdemo tudi drugod po severnih pobočjih, predvsem na *Bloški planoti*. Za *smučarske rekreacijske in manifestativno-tekmovalne teke in smučarsko turno hojo* izstopajo po svojih naravnih možnosti in bogati tradiciji predvsem *Bloke*, kar sodi brez dvoma v prioriteten program zimske ponudbe tega predela cerknške občine.

Dopolnilo k drugim zimskim programom pa je to obliko zimske rekreacije, ki se najbolj prilega turističnim in naravoslovnim ciljem h katerim težimo, mogoče razvijati predvsem na območju Cerknškega jezera in na območju *Leskove doline* pod *Snežnikom* v povezavi s širšimi možnostmi in zasnovami tega pogorja.

Med turistična območja s posebnim programom v občini Cerknica se uvršča:

- *Rakov Škocjan* kot turistično izjemno zanimiv naravni park;
- *Križna jama z okolico*, ki svoje izjemne podzemne lepote mora šele približati večjemu številu obiskovalcev;
- *Grad Snežnik z okolico*, kjer je treba to izjemno turistično dobrino vključiti v splošno turistično ponudbo (konjski športi in rekreacija, lovsko shajališče, ...).

Če povzamemo dosedanje analitične ugotovitve, moramo ponovno poudariti izjemno vlogo osrednjega turistično-rekreacijskega »magneta« in »generatorja« celotnega turističnega utripa v občini Cerknica, ki je v fenomenu Cerkniskega jezera.

Za razvoj vrhunsko kvalitetne in edinstvene turistične ponudbe, ki se lahko vključi v mednarodni turistični marketing, je predpogoj, da se cerkniški krajanji s svojo občino in republika v celoti, odločijo za spoštovanje obveznosti pri ohranjanju biserov naše in mednarodno priznane naravne dediščine. To pomeni, da se trajno zavarujejo ti fenomeni pred kakršnimikoli posegi, ki bi v temeljih spremenili naravne danosti. Samo na taki osnovi je mogoče v občini postopno razviti turistični program s ponudbo, ki bi prispevala pomemben gospodarski delež ne samo avtohtonemu, lokalnemu prebivalstvu, temveč z možnostjo najkvalitetnejše in izjemne ponudbe tudi dala svoj devizni prispevek pri reševanju nakopičenih gospodarskih težav.

Čimprejšnja realizacija predlagane ustanovitve *Notranjskega regijskega parka*, kot vzorčnega primera kraškega parka, bi najprimerneje uokvirila in uzakonila obveznosti naše družbe do trajnega ohranjanja teh izjemnih naravnih pojavov. V tem sestavu vidim turistični pomen Cerknice kot najpomembnejše rekreacijsko-turistično središče te regije in vse potrebne medsebojne zveze, ki dopolnjujejo in bogatijo turistično ponudbo in pomen posameznega turističnega središča v njej.

Cerkniški turizem in rekreacija imata priložnost in tudi vse naravne danosti, da se s spodbudo po novem razvoju, razvijata v smer t. im. »blagega turizma«, ki temelji na popolni usklajenosti in harmoniji z naravo in prebivalstvom. S takim programom in izvedbo bi privabili tiste domače in tuje goste, ki v vse večjem številu iščejo mirnejša, skladnejša, z naravo in človekom tesno povezana počitniška in izletniška bivališča in obiskovališča.

DISKUSIJA

A. Kranjc:

Zanima me, če ima avtor tudi podatke o prehodnem, dnevnem oziroma strokovnem turizmu na Cerknškem polju, to je o turizmu, ki ga ni mogoče zajeti s številom nočitev. Za primer naj navedem naš Inšitut: k nam prihajajo gostje — strokovnjaki za kras v najširšem smislu, od teoretikov do praktikov, z vsega sveta, od Nove Zelandije, Kitajske, Indije pa do Južne Amerike — in vsi si ogledajo tudi Cerknško polje. Mislim, da je še veliko organizacij, ki tudi usmerjajo svoje goste tja. Glede na to, da ti strokovnjaki svoje izkušnje in vtise v taki ali drugačni obliki posredujejo širokemu krogu v svoji domovini, vendar pa taki obiski praktično niso zabeleženi in jih ni mogoče upoštevati, menim, da je tudi »turistični potencial« Cerknškega polja v resnici večji, kot pa ga lahko pokažejo le podatki o turističnem obisku.

* * *

Po daljši razpravi o turistično-rekreativni vrednosti presihajočega Cerknškega jezera in okolice je bil soglasno sprejet predlog M. Debelaka:

Udeleženci simpozija terjajo dokončno opustitev misli na tako izrabo vodnega bogastva na območju Cerknškega jezera in Planinskega polja, zaradi katere bi bili trajno uničeni naravni kraški pojavi, krajinske lepote in rekreacijske možnosti neprecenljivih vrednosti za Slovenijo in najširšo človeško skupnost.